

Силабус курсу:

КЛІНІЧНА ПСИХОЛОГІЯ ТА ПАТОПСИХОЛОГІЯ

СХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ДАЛЯ

Ступінь вищої освіти:	бакалавр
Спеціальність:	053 «Психологія»
Рік підготовки:	5
Семестр викладання:	осінній
Кількість кредитів ЄКТС:	5,5
Мова(-и) викладання:	українська
Вид семестрового контролю	іспит

Автор курсу та лектор:

Шелест Олена Василівна

вчений ступінь, вчене звання, прізвище, ім'я та по-батькові

викладач кафедри практичної психології та соціальної роботи

посада

shelest@snu.edu.ua

+38-095-680-21-72

аудиторія за

+38-095-680-21-72

телеграм

розкладом

електронна адреса

телефон

месенджер

консультації

Анотація навчального курсу

Цілі вивчення курсу:

Під час вивчення курсу здобувачі вищої освіти отримають знання з теоретико-методологічних основ клінічної психології та патопсихології, опанування навичок аналізу критеріїв норми і патології психічної діяльності, знайомство з методами патопсихологічного дослідження вищих психічних функцій, аналіз специфіки порушень в психічному розвитку особистості.

Результати навчання:

Знати:

- теоретико-методологічні основи клінічної психології та патопсихології;
- критерії норми і патології психічної діяльності;
- методи клінічного патопсихологічного дослідження вищих психічних функцій;
- специфіку планування і проведення діагностичної бесіди, бесіди за результатами клінічної та патопсихологічної діагностики.

Передумови до початку вивчення:

для вивчення дисципліни «Клінічна психологія та патопсихологія» здобувач вищої освіти попередньо повинен набути програмні результати навчання, пов'язані з обізнаністю з предметною галуззю дисциплін «Загальна психологія», «Експериментальна психологія», «Вікова психологія»

Мета курсу (набуті компетентності)

Метою викладання курсу є знайомство з теоретико-методологічними основами клінічної психології та патопсихології, опанування навичок аналізу критеріїв норми і патології психічної діяльності, знайомство з методами клінічного патопсихологічного дослідження вищих психічних функцій, аналіз специфіки порушень в психічному розвитку особистості, формування уявлень про закономірності психічного розвитку особистості в стані здоров'я і хвороби.

Внаслідок вивчення дисципліни здобувач набуде таких компетентностей:

Інтегральна компетентність: здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері психології, що передбачають застосування основних психологічних теорій і методів психологічної науки та характеризується комплексністю і невизначеністю умов.

Загальні компетентності:

ЗК 01 Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 04 Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності:

СК 01 Здатність оперувати категоріально-понятійним апаратом психології.

СК 03 Здатність до розуміння природи поведінки, діяльності та вчинків.

СК 10 Здатність дотримуватися норм професійної етики.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми, програмними результатами вивчення дисципліни є такі:

ПР 01 Аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання.

ПР 18 Вживати ефективних заходів щодо збереження здоров'я (власного й оточення) та визначати зміст запиту до супервізії.

Структура курсу

№	Тема	Години (Л/ЛБ/ПЗ)	Стислий зміст	Інструменти і завдання
1.	Предмет, завдання, методологічні основи клінічної психології та патопсихології	денна 4/0/2 заочна 0,5/0/0,2	Предмет і завдання клінічної психології та патопсихології. Місце патопсихології в системі психологічних і медичних наук. Основні принципи побудови патопсихологічного експерименту. Історія розвитку клінічної психології та патопсихології.	Участь в обговоренні Тести Індивідуальні завдання
2.	Типи перебігу психічних захворювань	денна 4/0/2 заочна 0,5/0/0,2	Прогредієнтний, процесуальний тип. Фазовий тип. Реактивний тип. Тип розвитку. Епізодичний тип.	Участь в обговоренні Тести Індивідуальні завдання
3.	Вікові аспекти клінічної психології та патопсихології	денна 4/0/2 заочна 1/0/0,5	Цілі патопсихологічного дослідження дітей та підлітків. Психологічні методики для діагностики розумового розвитку. Особливість і структура інтелектуальної недостатності. Порушення психічного розвитку в підлітковому віці. Психологічна сутність психопатій у дітей. Особливості старечого недоумства. Характеристика хвороби	Участь в обговоренні Тести Індивідуальні завдання

№	Тема	Години (Л/ЛБ/ПЗ)	Стислий зміст	Інструменти і завдання
			Альцгеймера. Хвороба Піка. Хорея Гентінгтона. Церебральний атеросклероз.	
4.	Патопсихологія шизофренії	денна 4/0/2 заочна 0,5/0/0,2	Патопсихологічний синдром шизофренії. Характеристика мислення при шизофренії. Особливості перцептивної діяльності при шизофренії. Емоційні прояви при шизофренії.	Участь в обговоренні Тести Індивідуальні завдання
5.	Патопсихологія біполярного афективного розладу	денна 4/0/2 заочна 0,5/0/0,2	Патопсихологічний синдром біполярного афективного розладу. Характеристика мислення при біполярному афективному розладі. Порушення уваги. Особливості мовлення при біполярному афективному розладі. Особливості особистості при біполярному афективному розладі.	Участь в обговоренні Проективні методи Індивідуальні завдання
6.	Патопсихологія епілепсії	денна 4/0/2 заочна 0,5/0/0,2	Опис складових патопсихологічного синдрому – епілепсія. Порушення мислення при епілепсії. Особливості мовлення при синдромі епілепсії. Характеристика пам'яті. Особистість людей, хворих на епілепсію.	Участь в обговоренні Тести Індивідуальні завдання
7.	Уявлення про неврози. Розлади когнітивної та емоційно-регулятивної сфер.	денна 4/0/2 заочна 0,5/0/0,5	Причини та характеристика неврозів. Дослідження неврозів. Біологічні передумови виникнення неврозу. Психологічні чинники ризику. Типи невротичних конфліктів. Історія вивчення агнозій. Порушення сприймання. Галюцинації. Порушення пам'яті. Порушення мислення.	Участь в обговоренні Індивідуальні завдання
	Загальна кількість аудиторних годин:	денне 28/0/14 заочне 4/0/2		

Рекомендована література:

1. Бобирьов В.М., Скрипніков А.М., Телюков О.С. Афективні розлади : клінічний та психофармакологічний аспекти: навчально-методичний посібник для лікарів-інтернів, магістрантів, клінічних ординаторів та аспірантів за фахом «психіатрія». Полтава: «Дивосвіт», 2014. 133 с.
2. Боуен Д. Клінічна психологія: курс лекцій. К.: Горобець, 2017. 151 с.
3. Галецька І., Сосновський Т. Психологія здоров'я: теорія та практика. Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2006. 338 с.
4. Горго Ю.П. Психофізіологія (прикладні аспекти): навч. посібник. К.: МАУП, 2016. 128 с.

5. Діденко С.В. Клінічна психологія. Словник-довідник. К.: Академвадав, 2012. 320 с.
6. Закалик Г.М., Терлецька Ю.М. Патопсихологія: понятійно-термінологічний словник: навчальний посібник. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2016. 156 с.
7. Зінченко С.М. Патопсихологія: методики дослідження. Розділ 1. (методичний посібник). К., 2004. 30с.
8. Кокун О.М., Агаєв Н.А., Пішко І.О., Лозінська Н.С. Основи психологічних знань про психічні розлади. Методичний посібник. К.: НДЦ ГП ЗСУ, 2018. 310 с.
9. Коцан І.Я., Ложкін Г.В., Мушкевич М.І. Психологія здоров'я людини. За ред. І.Я. Коцана. Луцьк: РВВ «Вежа» Волин. нац. ун-ту ім. Лесі Українки, 2011. 430 с.
10. Кричківська Т.Д. Психологія аномального розвитку: навч. посіб. Ніжин. держ. ун-т ім. М. Гоголя. К.: КНТ. 2016. 163 с.
11. Крюкова М.А. Патопсихологія: навчально-методичний посібник. Одеса: Фенікс, 2019. 38 с.
12. Максименко С.Д., Цехмістер Я.В., Коваль І.А., Максименко К.С. Медична психологія: підручник. 2-е вид. К.: Слово, 2014. 516 с.
13. Максименко С.Д., Чуприков А.П., Прокопович Є.М. та ін. Патопсихологія. Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. К.: Видавництво ТОВ «КММ», 2010. 210 с.
14. Мар'єнко Б.С. Основи психопатології: навч. посібник. Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2006. 120 с.
15. Мартинюк І.А. Патопсихологія. Навчальний посібник. К.: Центр учбової літератури, 2008. 208 с.
16. Мельник А.П. Патопсихологія та спецпрактикум з клінічної психодіагностики : навч.-метод. посіб. уклад. А.П. Мельник, Л.І. Магдисюк, Т.І. Дучимінська. Луцьк: Вежа-Друк, 2018. 152 с.
17. Основи медичної психології: навч.-метод. посіб. для студ. вищ. мед. навч. закл. IV рів. акред. та лік.-інтерн. Ждан В.М., Скрипніков А.М., Животовська Л.В. та ін. Полтава: ТОВ «АСМІ», 2014. 255 с.
18. Основи патопсихології: навчально-методичний посібник. Н.А. П'ясецька. Умань: АЛМІ, 2015. 232 с.
19. Патопсихологічний словник: для студентів, аспірантів психологічних спеціальностей, практикуючих психологів та викладачів. Н.В. Скотна, В.І. Стець. Дрогобич: Видавничий відділ Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка, 2015. 348 с.
20. Патопсихологія. Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. К.: КММ, 2010. 208 с.
21. Підлубний В.Л. Медико-психосоціальна допомога при психічних розладах: навчальний посібник. Запоріжжя, 2017. 80 с.
22. Стець В.І., Хавула Р.М. Патопсихологія. Дрогобич: Видавничий відділ ДДПУ ім. І. Франка, 2015. 240 с.
23. Турецька Х., Гурська Т. Патопсихологія: навчальний посібник. Тернопіль: Навчальна книга. Богдан, 2015. 160 с.

1. Методичні вказівки до виконання контрольних робіт з дисципліни "Клінічна психологія та патопсихологія" (для здобувачів вищої освіти спеціальності 053 Психологія) / Укл. О.В. Шелест, 2023.

2. Методичні вказівки до практичних занять з дисципліни "Клінічна психологія та патопсихологія" (для здобувачів вищої освіти спеціальності 053 Психологія) / Укл.: О.В. Шелест, 2023.

3. Методичні вказівки до самостійної роботи з дисципліни "Клінічна психологія та патопсихологія" (для здобувачів вищої освіти спеціальності 053 Психологія) / Укл.: О.В. Шелест, 2023.

Оцінювання курсу

За повністю виконані завдання здобувач може отримати визначену кількість балів:

Інструменти та завдання	Кількість балів
Участь в обговоренні	10 (по 0,72 балів за 1 ЛК)
Практичні заняття	28 (7 практичних по 4 бали за 1 ПК)
Самостійна робота (контрольні роботи, реферати, есе, презентації, опрацювання наукової літератури тощо)	32
Підсумковий екзаменаційний (заліковий) тест	30
Разом	100

Шкала оцінювання здобувачів

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Політика курсу

Плагіат та академічна доброчесність:

Під час виконання завдань здобувач має дотримуватись політики академічної доброчесності. Запозичення (використання ідей, розробок, тверджень, статистичних або експериментальних відомостей інших авторів) повинні бути оформлені відповідними посиланнями на першоджерела. Списування або копіювання є категорично забороненими. Перевірка текстів на унікальність здійснюється однаково для всіх здобувачів. Здобувачі вищої освіти самостійно виконують навчальні завдання, завдання поточного та підсумкового контролю (для осіб з

особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей).

Перезарахування кредитів, отриманих у неформальній освіті: Здобувач вищої освіти може пройти певні онлайн-курси, які пов'язані з темами дисципліни, на онлайн-платформах. При поданні документу про проходження курсу студенту можуть бути перезараховані певні теми курсу та нараховані бали за завдання.

Завдання і заняття:

Усі завдання, передбачені програмою курсу мають бути виконані своєчасно і оцінені в спосіб, зазначений вище. Аудиторні заняття мають відвідуватись регулярно. Пропущені заняття (з будь-яких причин) мають бути відпрацьовані з отриманням відповідної оцінки не пізніше останнього тижня поточного семестру. В разі поважної причини (хвороба, академічна мобільність тощо) терміни можуть бути збільшені за письмовим дозволом декана.

Поведінка в аудиторії:

На заняття здобувачі вищої освіти вчасно приходять до аудиторії відповідно до діючого розкладу та обов'язково мають дотримуватися вимог техніки безпеки.

Під час занять здобувачі вищої освіти:

- дотримуються етичних правил поведіння;
- знаходяться на своєму навчальному місці;
- не заважають викладачу проводити заняття та іншим здобувачам навчатися.

Під час контролю знань здобувачі вищої освіти:

- є підготовленими відповідно до вимог даного курсу;
- розраховують тільки на власні знання (не шукають інші джерела інформації або «допомоги» інших осіб);
- не заважають іншим;
- виконують усі вимоги викладачів щодо контролю знань.